

برنامہ خدا

مطالبات معوق بانکے

پہلے پاشا اور راہکارها

میرا با ۵۵ قضیہ اعتباری

نویسندگان:

اصغر پورمین - سعید جمشیدی

ویراستار:

علی اصغر علیزاده

انتشارات کتب

انتشارات گپ

کتابخانه و مرکز کتاب سال ۱۳۹۰

کتابخانه و مرکز کتاب فصل زمستان ۱۳۸۸

کتابخانه و مرکز کتاب و اطلاع‌رسانی ۱۳۸۶

E.mail: gapnashr@gmail.com
www.gapnashr.com

سرشناسه: پورمتین، اصغر، ۱۳۳۴-
عنوان و نام پدیدآور: مطالبات معوق بانکی چالش‌ها و راهکارها
همراه با ۵۵ قضیه اعتباری / نویسندگان اصغر پورمتین، سعید
جمشیدی و ویراستار علی اصغر علیزاده.
مشخصات نشر: رشت: گپ، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری: ۱۶۶ ص.: مصور. جدول
شابک: ۱-۳۰-۷۱۹۷-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: کتابنامه
موضوع: وام‌های بانکی - ایران - مدیریت
موضوع: بانک و بانکداری - ایران - مدیریت
شناسه افزوده: جمشیدی، سعید، ۱۳۲۷-
شناسه افزوده: علیزاده، اصغر، ۱۳۴۵-، ویراستار
رده بندی کنگره: ۹۱۲.۴۴ / ۱۶۴۲ HG
رده بندی دیویی: ۳۵۵.۳ / ۱۷۰
شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۹۱۰۴۹

مطالبات معوق بانکی؛ چالش‌ها و راهکارها

نویسندگان	اصغر پورمتین - سعید جمشیدی
ویراستار:	علی اصغر علیزاده
ناشر	گپ (گروه علوم بانکی)
صفحه‌آرایی	هنر و اندیشه
نوبت و سال چاپ	ویراست دوم، چاپ نخست - ۱۳۹۴
شمارگان	۱۰۰۰ نسخه
قیمت	ویژه بانک تجارت
شابک	۱-۳۰-۷۱۹۷-۶۰۰-۹۷۸

۱- تهران - انقلاب - صندوق پستی ۵۹۹۴ - ۱۴۱۵۵، تلفکس: ۶۶۴۳۷۳۳۲	آدرس ناشر و سفارشات:
۲- رشت - خ حاجی آباد - تلفکس: ۳۳۲۴۴۳۱۵ - ۰۱۳	

مرکز فروشی اینترنتی w.w.w.gapnashr.com و ارسال پستی ۶۶۴۳۷۳۳۲ - ۰۲۱

طبق قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان، هرگونه کپی برداری، تکثیر کلی یا جزئی از مطالب کتاب، بدون اجازه‌ی ناشر، پیگرد قانونی را به همراه دارد.

به نام پروردگار

دیباچه

در سال‌های اخیر مطالبات غیرجاری سیستم بانکی کشور با رشدی فزاینده از استانداردهای بین‌المللی باعث تأثیر منفی بر گردش صحیح و روان منابع بانکی شده و عملکرد بانکها را تحت الشعاع خود قرار داده، به طوری که تحمل آن از توان بانکها خارج شده است.

از طرفی با توجه به وضعیت اقتصادی کشور در این برهه از زمان و اهمیت فعالیت سیستم بانکی به عنوان یکی از محورهای تأثیرگذار در بهبود آن، توجه بیشتر به جوانب و علل شکل‌گیری مطالبات بانکی و راهکارهای وصول آن جهت بهبود گردش پولی کشور را ضروری می‌نماید.

محدود بودن منابع پژوهشی در این حوزه در سطح جهانی و خصوصاً در ایران، رسالت پژوهشگران و اساتید این حوزه را دو چندان می‌کند.

مجموعه حاضر با عنوان «مطالبات معوق بانکی، چالش‌ها و راهکارها» یکی از تألیفات گرانمای همکاران بانک تجارت با تجربه بیش از ۳۵ سال در حوزه‌های مختلف سیستم بانکی، آقایان سعید جمشیدی و اصغر پورمتین می‌باشد که با ارائه راهکارهای عملی در آن سعی کردند تا با به کارگیری آنها بخش عمده‌ای از مشکلات فعال سیستم بانکی در این زمینه را مرتفع سازند.

در خاتمه ضمن آرزوی موفقیت برای همکاران عزیز، امیدواریم این ترجمه به سوابق درخشان آنها، با همکاری بدنه سیستم بانکی و اخذ نقطه نظرات، در عمل نسبت به بررسی و اعمال آنها در چاپ‌های بعدی یا سایر تألیفات بتواند بر غنای آثار خود افزوده و در حل مسائل مترتب بر سیستم بانکی راهگشا باشند.

محمدابراهیم مقدم

مدیرعامل بانک تجارت

فهرست مطالب

پیش گفتار ۷

فصل ۱: مطالبات معوق در اسلام و دیدگاه شخصیت‌های سرشناس ۹

۱. وفای به عهد در قرآن ۹

ضرورت وفای به عهد و پیمان ۱۰

۲. رعایت پیمان‌ها حتی در برابر دشمنان ۱۰

۳. عمل به وعده‌های اخلاقی ۱۱

۴. اُسوه‌های مؤدبانه ۱۲

۵. نمونه‌ای دیگر از وفای به عهد ۱۳

۶. پیمان شکنی و پی‌آمدهای منفی آن ۱۴

۷. احادیث، روایات در خصوص سرزنش قرض گرفتن ۱۵

۸. احادیث، روایات در خصوص اداء دین ۱۶

۹. داستان و حکایات ناب و سخن بزرگان دینی ۱۸

فصل ۲: شناسایی مطالبات معوق ۲۳

اهمیت مسئله مطالبات معوق بانک‌ها ۲۳

۱. مطالبات معوق و استانداردهای موجود ۲۴

۲. طبقه‌بندی مطالبات (دارایی‌ها) ۲۵

۳. ذخایر مطالبات مشکوک‌الوصول ۲۹

فصل ۳: علل بروز و افزایش مطالبات بانکی و پیامدهای آن ۳۱

۱. علل درون‌سازمانی شکل‌گیری مطالبات ۳۱

علل بروز و افزایش مطالبات معوق ۳۱

تمهیدات بانک‌ها در کنترل افزایش مطالبات ۴۳

امهال بدهی مشتریان ۴۳

۲. عوامل برون‌سازمانی شکل‌گیری مطالبات ۴۸

آ) شبکه بانکی ۶۶

ب) کاهش اطمینان مردم ۶۹

پ) آثار بد بر اقتصاد کشور ۶۹

فصل ۴: مطالبات بانکی و طبقه‌بندی بدهکاران ۷۱

ناکارایی اقدام‌های شبکه بانکی ۷۱

فصل ۵: روش‌های پیشگیرانه مطالبات معوق بانک‌ها (رویکرد مقرراتی و روان‌شناختی).....	۷۹
پیشگیری پیش از درمان.....	۷۹
انواع رفتارهای آرام‌بخش.....	۹۵
بهره‌گیری از حرکت‌های آرام‌بخش برای خواندن ذهن افراد.....	۹۶
یادداشت تکاملی پا.....	۹۷
پا، صادق‌ترین بخش بدن ما.....	۹۷
رفتارهای غیر کلامی توجه‌پذیر مربوط به پاها.....	۹۷
روشهای جدید برای آشکارسازی نیرنگ و فریب.....	۱۰۴
دو الگوی رفتاری غیر کلامی اصلی برای تشخیص دروغ‌گویی.....	۱۰۹
رفتارهای غیر کلامی خاص برای تشخیص دروغ‌گویی.....	۱۰۹
موقعیت نیش.....	۱۱۰
نمایش‌های قلمرو دروغ‌گویی.....	۱۱۰
شانه بالا انداختن.....	۱۱۱

فصل ۶: روش‌های نوین پیش‌گیری از مطالبات معوق بانک‌ها.....	۱۱۳
آ) روش‌های متداول وصول مطالبات.....	۱۱۴
نتیجه‌گیری کلی گزارش.....	۱۲۰
ب) روش‌های جدید وصول مطالبات.....	۱۲۱

فصل ۷: بررسی نمونه‌ای مطالبات معوق و ۵۵ پرسش اعتباری.....	۱۳۳
تأثیر ترکیب تسهیلات اعطایی در شکل‌گیری مطالبات معوق.....	۱۳۳
بررسی و تحلیل اطلاعات ارائه شده.....	۱۳۴
نتیجه‌گیری.....	۱۳۸
قضایای اعتباری و پرسش و پاسخ.....	۱۴۳
پاسخ تشریحی.....	۱۴۸
نمایه.....	۱۵۷
منابع و مآخذ.....	۱۵۹

به نام خدا

پیشگفتار

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا.

به پیمانهای خود وفادار باشید زیرا از پیمانها پرسش خواهد شد.

(سوره اسراء: ۳۴)

پیر پیمانه‌کش من که روانش خوش باد گفت پرهیزکن از صحبت پیمان‌شکنان (حافظ)

شفاف‌سازی حساب‌ها، بانکی، رکود اقتصادی، کاهش بودجه‌های عمرانی کشور و... منجر به افزایش مطالبات، غیر جاری بانک‌ها و موسسات مالی اعتباری گردیده است. وجود این مطالبات، آثار منفی بسیاری برای این موسسه‌ها به همراه داشته و حتی می‌تواند آنها را به سرزنش و شک‌ستگم هدایت نماید. بی‌توجهی اساسی به این موضوع حاکی از نبود ابزار شناسایی ریسک و ضعف در مدیریت ریسک در بانک‌ها را نشان می‌دهد. بدیهی است وجود مطالبات غیر جاری با بحران‌های پیدا و پنهان زیادی همراه است. با بررسی آمارهای منتشره در سری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مشخص می‌گردد شمار زیادی از بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری با این مشکل حاد مواجه بوده و با آن دست و پنجه نرم می‌کنند. باره‌نندیشیدن در این خصوص ضمن آن‌که هر سال بخش مهمی از دارایی‌های آنها را ناکارآمد می‌نماید، آثار مستقیم آن بر نتیجه‌ی کارکرد و سودآوری این‌گونه موسسه‌ها در قالب هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول سایه می‌افکند. در نتیجه بانک‌ها را با ریسک مواجه نموده و در سطوح درونی و جهانی، رتبه اعتباری آنها را به شدت کاهش داده و موقعیت آنان را متزلزل می‌نماید. آثار مستقیم آن کاهش سود هر سهم (EPS) بانک و کاهش ارزش سهام در بازار معاملات سهام، یعنی کاهش ثروت سهامداران آن است. این موضوع همچنین به‌صورت نامستقیم تأثیر بر نگرش مردم به بانک و کاهش درجه‌ی اعتماد آنان اثر خواهد داشت.

این مطلب سبب می‌گردد، مدیران بانک‌ها و موسسه‌های اعتباری به مسئله ریسک و نحوه‌ی مدیریت آن در همه ابعاد ریسک مانند نقدینگی، اعتباری، عملیاتی و... توجه ویژه‌ای بنمایند.

بنابراین توجه به مطالبات و آگاهی مسئولان از شیوه اقدام برای کاهش آن، می‌تواند بسیار موثر و کارگشا باشد.

در این مجموعه سعی گردیده است موضوع از جنبه‌های مختلف مورد بررسی قرار گیرد و برای علل شکل‌گیری، برنامه‌ریزی و راه‌های وصول یا تعیین تکلیف مطالبات با توجه به موضوع فعالیت بررسی و راهکارهای مناسب ارائه گردد. امید است این مجموعه بتواند حرکت موثری باشد در کاهش نگرانی مدیران شبکه بانکی کشور. آنچه مانع از این است این‌که مجموعه حاضر در اجرا ممکن است کاستی‌هایی را نشان دهد؛ در این صورت هم‌چون گذشته رهنمود و ارائه تجربه‌های شما می‌تواند در چالش‌های بعدی اثر، به غنای آن بیفزاید.

پروماتین یار تان باد

در پایان از همه دوستان عزیزان، کارشناسان و مدیران شبکه بانکی و استادان و دانشجویان مراکز علمی که با پیشنهادهای خود سبب تدوین بهتر این مجموعه شدند سپاس‌گزاریم و در این خصوص از آقای دکتر ابوالحسنی و کمیته بانکداری اسلامی بانک تجارت سپاس ویژه را داریم.

از صاحب‌نظران و استادانی که در جلسه نقد و بررسی کتاب در سرای اهل قلم مورخ ۱۳۹۴/۰۲/۰۹ با ارائه نظراتشان سبب بازنگری و ارتقاء مطالب این اثر شدند به ویژه حجت الاسلام دکتر سیدعباس موسویان (عضو شورای ذی‌بای بانک مرکزی)، ناصر زنگباری (حقوقدان و مدرس بانک مرکزی) دکتر بیتا سادگانی (عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور و رئیس دانشکده کاربردی بانک تجارت) سپاس‌گزاریم. آدرس الکترونیکی ما برای ارتباط، طرح پرسش‌ها و یا دیدگاه‌های شما عزیزان به قرار زیر است.

اصغر پورمتین Asgharpoormatin.com

سعید جمشیدی s-jamshidi83@yahoo.com

poormacin@gmail.com